

BÁO CÁO 5 NĂM 2014 - 2019

Xuất bản ngày 22/07/2019

 svw.vn

 info@svw.vn

 Cúc Phương, Nho Quan, Ninh Bình
Pù Mát, Con Cuông, Nghệ An

 Văn phòng: + 84 229 3848 053
Đường dây nóng: 0978 331 441

 [SVWpage](#)

 [VietnamWildlife](#)

 [SVWpage](#)

SAVE VIETNAM'S WILDLIFE

svw.vn

TÂM NHÌN

Động vật hoang dã của Việt nam
được an toàn.

SỨ MỆNH

Ngăn chặn sự tuyệt chủng và phục hồi các loài động vật hoang dã
nguy cấp tại Việt Nam

Trung tâm Bảo tồn động vật hoang dã tại Việt Nam (tên tiếng Anh: Save Vietnam's Wildlife - SVW) là một tổ chức khoa học công nghệ ngoài công lập, hoạt động với mục đích phi lợi nhuận, được thành lập do yêu cầu cấp thiết cần có một giải pháp hiệu quả hơn nhằm đảm bảo tương lai của động vật hoang dã tại Việt Nam. Trung tâm thực hiện sáu nhiệm vụ sau:

THÔNGIỆP TỪ GIÁM ĐỐC TRUNG TÂM

Quá trình chuẩn bị Báo cáo tổng kết 5 năm hoạt động của Trung tâm SVW đã cho tôi cơ hội để nhìn lại về chiến lược và đánh giá về thành tựu đã đạt được. Những giọt nước mắt đã rơi cho niềm hạnh phúc và cho những nỗ lực, cố gắng không ngừng nghỉ từ cán bộ SVW trong việc giành giật lại sự sống cho từng cá thể động vật được tịch thu từ buôn bán trái phép và bảo vệ chúng khi tái thả về tự nhiên. Những nhân viên trẻ với đầy nhiệt huyết và không bao giờ mất đi niềm tin vào việc mình sẽ bảo vệ được các loài động vật hoang dã (ĐVHD). Điều đó khiến tôi vô cùng tự hào là một phần của SVW, nơi mà chúng tôi đã tạo ra sự đột phá về bảo tồn ĐVHD tại Việt Nam. Tôi xin chân thành cảm ơn tất cả các nhân viên SVW vì sự đóng góp cho sự phát triển của Trung tâm trong vòng 5 năm qua.

Kể từ khi thành lập vào tháng 7 năm 2014, Trung tâm SVW đã xây dựng các chương trình bảo tồn dài hạn thay vì các dự án ngắn hạn. Đây là một trong những điều rất khác biệt của SVW. Chúng tôi tập trung nguồn nhân lực vào các hoạt động trực tiếp cho công tác bảo tồn như cứu hộ ĐVHD từ nạn buôn bán trái phép, bảo vệ các khu vực bảo tồn ĐVHD trọng điểm của SVW cũng như tiếp tục theo dõi và đánh giá các cá thể động vật sau tái thả về tự nhiên. Những thành công trực tiếp đó là bài học để chúng tôi tạo sự thay đổi ở cấp độ quốc gia và quốc tế.

5 năm qua đã đạt được nhiều thành công nổi bật, từ cứu hộ ĐVHD, bảo vệ môi trường sống, nghiên cứu và theo dõi sau tái thả, nâng cao nhận thức cho học sinh và cộng đồng địa phương, thay đổi luật pháp và xây dựng các kế hoạch bảo vệ loài. Bằng việc tái thả thành công gần 1000 cá thể ĐVHD nguy cấp trở lại tự nhiên cũng như tiếp tục theo dõi và bảo vệ chúng là sự đóng góp rất lớn nhằm phục hồi loài tê tê và thú ăn thịt tại Việt Nam.

Để đạt được những thành tựu này, chúng tôi xin gửi lời cảm ơn và tri ân tới những nhà tài trợ, đối tác, cố vấn và bạn bè. Xin cảm ơn hàng trăm tình nguyện viên đã tham gia trực tiếp chăm sóc động vật và hỗ trợ công việc của chúng tôi.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đặc biệt tới Liên hiệp các Hội Khoa Học và Kỹ thuật Việt Nam, Tổng cục Lâm Nghiệp, Vườn quốc gia (VQG) Cúc Phương, VQG Pù Mát đã hỗ trợ trong việc vận hành các trung tâm cứu hộ, thay đổi luật pháp và bảo vệ sinh cảnh sống. Xin chân thành cảm ơn các đối tác khác đã và đang tiếp tục đồng hành cùng chúng tôi mà chúng tôi không thể nêu hết tên.

Chặng đường 5 năm đầu tiên đã đi qua với nhiều thành tựu, và chúng tôi sẽ tiếp tục các chương trình đã triển khai để mang đến nhiều thay đổi hơn nữa trong công tác bảo tồn ở Việt Nam và trên thế giới. Với rất nhiều những thử thách trước mắt phải đối diện với nạn săn bắt, buôn bán trái phép cũng như nhu cầu sử dụng ĐVHD, nhưng chúng tôi tin rằng chúng ta có thể bảo vệ những loài động vật nguy cấp và sau đó là thiên nhiên hoang dã của Việt Nam được an toàn. Do đó, chúng tôi tiếp tục trau dồi, nâng cao năng lực nhằm tiếp nối những thành công. Và chúng tôi hy vọng sẽ nhận được sự ủng hộ của các bạn trong chặng đường 5 năm tới với những chiến lược mới.

Nguyễn Văn Thái
Giám đốc Save Vietnam's Wildlife

ĐỘI NGŨ

NHÂN VIÊN

Trung tâm SVW đã xây dựng được một đội ngũ cán bộ giàu kinh nghiệm, đam mê và niềm tin chung vào việc thế hệ tương lai có thể tạo nên những thay đổi quan trọng và góp phần vào công cuộc bảo tồn động vật hoang dã của Việt Nam. Hiện tại, đội ngũ nhân viên của Trung tâm là 51 thành viên, được chia thành năm nhóm: Nhóm Giáo dục và Nâng cao nhận thức, nhóm Điều hành quản lý, nhóm Cứu hộ động vật, nhóm Nghiên cứu bảo tồn loài và nhóm Chuyên trách bảo vệ rừng Anti-poaching với 94% là người Việt Nam. Trung tâm SVW tự hào được vận hành bởi người Việt - những người hiểu rõ hơn ai hết về tình trạng bảo tồn ở Việt Nam, để đưa ra những giải pháp bảo tồn hiệu quả.

Các nhân viên quốc tế không chỉ giữ vai trò là cố vấn các hoạt động chuyên môn mà còn giúp tập huấn và hướng dẫn nâng cao năng lực cho các cán bộ trẻ người Việt.

Trung tâm luôn hỗ trợ và tạo điều kiện cho các nhân viên phát triển năng lực bản thân thông qua việc tham gia các buổi tập huấn, hội thảo, chia sẻ kinh nghiệm từ các chuyên gia, cố vấn có trình độ chuyên môn cao trong và ngoài nước.

Các thành viên tại cuộc họp Ban cố vấn tháng 4 năm 2019

từ trái sang phải: Trịnh Lê Nguyên, Đỗ Việt Anh, Barney Long, Leanne Wicker, Nguyễn Văn Thái (Giám đốc SVW), Scott Robertson, Stewart Muir. Chúng tôi xin chân thành cảm ơn 2 cựu thành viên của Ban cố vấn: Heidi Quine and Gillian Fuller.

©SVW - Trương Hải Yến

TÌNH NGUYỆN VIÊN

Trong 5 năm qua, Trung tâm đã nhận được sự giúp đỡ của hàng trăm tình nguyện viên chuyên nghiệp là các chuyên gia có trình độ chuyên môn cao và 317 tình nguyện viên trả phí. Sự đóng góp của họ không chỉ là về mặt tài chính, mà còn 20,000 giờ làm việc không mệt mỏi giúp các hoạt động bảo tồn của SVW. Ngoài ra, nhiều người trong số họ còn trở thành những đại sứ và người gây quỹ nhằm quảng bá hình ảnh của Trung tâm tới bạn bè và cộng đồng quốc tế.

BAN CỐ VẤN

Ban Cố vấn của Trung tâm SVW bao gồm 6 thành viên là những nhà khoa học, các chuyên gia về bảo tồn và phát triển có uy tín trong nước và quốc tế.

Ban Cố vấn tập trung vào cố vấn hỗ trợ xây dựng chiến lược dài hạn, đánh giá sự minh bạch về tài chính và tư vấn cho Giám đốc nhằm đảm bảo sự phát triển bền vững của Trung tâm. Ban Cố vấn sẽ tiến hành họp 3 lần hàng năm, nhằm đánh giá các thành tựu đã đạt được, đánh giá rủi ro cũng như đề ra các kế hoạch phát triển và tài chính của Trung tâm.

Tình nguyện viên giúp nhân viên chăm sóc động vật tạo ra vật dụng làm giàu môi trường sống cho động vật.

©SVW - Hồ Thị Kim Lan

CỨU HỘ & PHỤC HỒI ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

Một cá thể tê tê Java được cứu hộ từ nạn buôn bán bất hợp pháp ©SVW

CỨU HỘ CÁC LOÀI THÚ ĂN THỊT VÀ TÊ TÊ TỪ HOẠT ĐỘNG BUÔN BÁN TRÁI PHÉP

Trung tâm SVW hợp tác với Vườn quốc gia Cúc Phương thực hiện các hoạt động bảo tồn tại Chương trình Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê (CPCP), đã cứu hộ chỉ từ 45 cá thể năm 2014 và lên tới 349 cá thể năm 2018. **Tổng số 1401 cá thể động vật đã được cứu hộ** thành công với 95% là các loài tê tê nguy cấp và quý hiếm. Nâng tổng số động vật được chăm sóc tại CPCP là 1435 cá thể gồm cả những cá thể mới sinh sản và cứu hộ. Chuồng trại và cơ sở thú y được xây dựng và nâng cấp đáng kể, với 46 chuồng động vật mới (669 m²), một khu bán hoang dã sử dụng trước tái thả (1665 m²), bệnh viện thú y (110 m²) và 35 chuồng động vật khác được sửa chữa, cải tiến (573 m²)

Trọng tâm của CPCP là cứu hộ các loài thú ăn thịt nhỏ và tê tê nguy cấp, đi đôi là sự cải thiện quy trình chăm sóc và trang bị các trang thiết bị y tế, trau dồi năng lực cán bộ nhân viên nhằm nâng cao và hoàn thiện quy trình cứu hộ động vật phục hồi bản năng cho các loài động vật hoang dã.

CỨU HỘ ĐA DẠNG CÁC LOÀI ĐỘNG VẬT KHÁC

Trung tâm SVW bắt đầu hợp tác với Vườn quốc gia Pù Mát để cứu hộ động vật hoang dã từ tháng 6 năm 2017. Kể từ khi cộng tác, Trung tâm SVW đã tổ chức các buổi tập huấn và nâng cao năng lực cho các cán bộ, nhân viên chăm sóc động vật tại trung tâm, thành lập đội ngũ nhân viên chăm sóc và bác sĩ thú y tâm huyết với công tác bảo vệ động vật hoang dã. Ngoài ra, Trung tâm SVW còn tiến hành cải tiến quá trình chăm sóc động vật và quy trình an toàn sinh học, cải tạo khu vực chăm sóc động vật 552 m², xây mới 24 chuồng chăm sóc (240 m²), một phòng thú y mới (135 m²) với đầy đủ các trang thiết bị, khu vực lưu trữ và chuẩn bị thức ăn cho động vật. Tổng số 305 cá thể động vật bao gồm các loài linh trưởng, các loài rùa và bò sát, thú nhỏ và các loài động vật khác đã được cứu hộ và phục hồi sức khỏe thành công tại trung tâm cứu hộ của chúng tôi.

Cứu hộ 74 cá thể tê tê tại Thanh Hoá năm 2018 ©SVW - Vũ Thị Thúy Phượng

946 CÁ THỂ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ ĐÃ ĐƯỢC TRỞ VỀ TỰ NHIÊN

Kể từ khi thành lập, tổng số 1745 cá thể động vật đã được cứu hộ từ nạn buôn bán động vật hoang dã và sinh sản bảo tồn tại trung tâm. Tạo nên sự thành công này chính là nhờ vào sự hợp tác không mệt mỏi giữa Trung tâm SVW, Chương trình Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê tại Cúc Phương và Trung tâm Cứu hộ Động vật hoang dã tại Pù Mát. Tổng số cá thể được phục hồi chức năng và tái thả thành công tại các khu bảo tồn chiếm 60%, với gần 10% cá thể được chuyển giao tới các trung tâm cứu hộ khác hoặc không thể tái thả lại tự nhiên.

Tuy nhiên, đáng tiếc là trên 30% số động vật này bị chết, phần lớn chúng bị chết chỉ một vài ngày đầu khi về đến Trung tâm cứu hộ do bị nhồi nhét làm tăng trọng lượng, kiệt sức vì vận chuyển đường dài hoặc các vết thương do bẫy bắt.

TẬP HUẤN PHÁT TRIỂN, NÂNG CAO NĂNG LỰC CHO CÁC TRUNG TÂM CỨU HỘ ĐỘNG VẬT KHÁC TẠI VIỆT NAM

Trong hơn 5 năm hoạt động, Trung tâm SVW đã ghi dấu ấn trong và ngoài nước với vai trò là một trong những tổ chức bảo tồn tiên phong trong công tác cứu hộ, chăm sóc, phục hồi và tái thả các loài thú ăn thịt và tê tê quý hiếm tại Việt Nam. Cùng với sự phát triển của trung tâm, chúng tôi đã làm việc trực tiếp hỗ trợ các Trung tâm cứu hộ khác tại Việt Nam thông qua việc hỗ trợ chuyên môn, tổ chức các buổi tập huấn, hỗ trợ thức ăn nhằm nâng cao tiêu chuẩn phúc lợi động vật. Đặc biệt SVW hợp tác với Trung tâm Cứu hộ Động vật hoang dã Hà Nội để cứu hộ và tái thả thành công 115 cá thể tê tê về tự nhiên cũng như hợp tác với Vườn quốc gia Cát Tiên cứu hộ thành công 9 cá thể tê tê quý hiếm.

NÂNG CAO CÔNG TÁC CHĂM SÓC Y TẾ CHO ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

Trung tâm SVW nhận thức được tầm quan trọng của công tác thú y trong việc cải thiện phúc lợi và khả năng sống sót của động vật hoang dã được tịch thu từ buôn bán bất hợp pháp. Hiện nay, đội ngũ bác sĩ thú y của chúng tôi đang ngày càng lớn mạnh với 4 thành viên, bao gồm 1 quản lý và 3 bác sĩ thú y. Cơ sở vật chất được xây dựng và đưa vào hoạt động với hai phòng khám thú y mới với các trang thiết bị hiện đại, bao gồm các thiết bị phẫu thuật, nồi hấp, máy siêu âm và thiết bị thí nghiệm bao gồm máy đo huyết học, kính hiển vi, máy ly tâm và hơn thế nữa. Trong 5 năm qua, nhóm đã làm việc không mệt mỏi nhằm thực hiện và nâng cao chất lượng hoạt động chăm sóc thú y.

Quá trình chăm sóc và xử lý vết thương đối với các cá thể động vật được cứu hộ đã được cải thiện đáng kể. Có thể kể đến 88 ca phẫu thuật lớn với tỷ lệ 80% sống sót, ngay cả đối với các trường hợp bị nhiễm trùng nghiêm trọng. Chúng tôi đã thực hiện quản lý và xây dựng các phác đồ sử dụng kháng sinh đối với 428 trường hợp kể từ năm 2017. Hàng ngàn triệu chứng lâm sàng đã được xác định, điều trị và theo dõi. Nhóm bác sĩ thú y đã thực hiện hơn 500 bài kiểm tra gây mê và đã cải thiện kỹ thuật gây mê và quá trình chăm sóc động vật. Một số thành tựu đáng chú ý bao gồm: 12 loài ký sinh trùng trong tê tê và động vật ăn thịt đã được phát hiện và đã xây dựng phác đồ xử lý; khoảng 420 mẫu máu đã được lấy và phân tích để hiểu rõ hơn về điều kiện sức khỏe của các cá thể động vật. Hàng chục động vật bên bờ vực nguy cấp đã được chăm sóc và phục hồi sức khỏe.

Tê tê trở về nhà! ©SVW - Nguyễn Văn Thái

Cán bộ thú y và chăm sóc cá thể Tê tê non ©SVW - Hồ Thị Kim Lan

Nhân viên chăm sóc chuẩn bị thức ăn cho động vật ©SVW - Vũ Thị Thúy Phượng

Một cá thể Cây vòi mốc đang được kiểm tra sức khỏe ©SVW - Trần Phương Mai

SINH SẢN BẢO TỒN

Nạn buôn bán động vật hoang dã đã gây ra ảnh hưởng nặng nề tới quần thể động vật hoang dã tại Việt Nam, đặc biệt với các loài bản địa. Hậu quả là rất nhiều loài động vật, bao gồm loài Cầy vằn và Tê tê vàng đang trên bờ tuyệt chủng trừ khi có những biện pháp cấp thiết để giảm thiểu sự suy giảm và mở ra hướng đi cho quá trình khôi phục quần thể.

Trung tâm SVW không ủng hộ các hoạt động sinh sản động vật hoang dã với mục đích thương mại, nhưng chúng tôi ủng hộ hoạt động sinh sản bảo tồn nhằm mục đích tái thả phục hồi các quần thể ngoài tự nhiên. Các chương trình sinh sản bảo tồn các loài nguy cấp toàn cầu là cấp thiết, do sự suy giảm nghiêm trọng các quần thể động vật hoang dã.

Cầy Vằn tại trung tâm SVW
©SVW - Lê Văn Dũng

Trong năm 2019, hơn 50 chuyên gia trong nước, khu vực và quốc tế đã tham dự Hội thảo về loài Cầy vằn kéo dài 4 ngày tại Hà Nội nhằm xác định các mối đe dọa cũng như các hành động bảo tồn nội vi và ngoại vi nhằm ngăn chặn sự tuyệt chủng của loài động vật này. Một trong những khuyến nghị chính là thiết lập một quần thể của loài trong môi trường nuôi nhốt tại Việt Nam, do sự sụt giảm nghiêm trọng số lượng loài ngoài tự nhiên. Trung tâm SVW là tổ chức duy nhất tại Việt Nam có đầy đủ các kỹ năng, kinh nghiệm và chuyên môn cần thiết trong việc quản lý loài động vật này trong môi trường nuôi nhốt, cùng với sự hợp tác với các tổ chức quốc tế, nhằm mở rộng chương trình phục vụ cho mục tiêu sinh sản bảo tồn trong tương lai.

Trung tâm SVW đồng thời tiến hành đánh giá tình trạng của loài tê tê vàng tại 10 khu bảo tồn tại Việt Nam với kết quả chúng bị biết mất hầu hết các khu rừng đã phân bố trước đây. Do đó, việc xây một chương trình sinh sản bảo tồn có thể là một giải pháp cấp thiết nhất nhằm ngăn chặn sự tuyệt chủng của loài động vật này tại Việt Nam. Trong năm 2018, chúng tôi đã tổ chức một hội thảo quốc gia về Tê tê cùng với các cơ quan chính phủ Việt Nam, bao gồm các thảo luận về chương trình sinh sản bảo tồn và trang trại tê tê. Các thành viên tham gia đã thống nhất rằng: việc sinh sản tê tê vì mục đích thương mại sẽ trở thành vấn nạn gây khó khăn công tác bảo tồn tê tê tại Việt Nam. Trung tâm SVW sẽ tiếp tục làm việc để cải tiến công tác quản lý và chăm sóc tê tê trong môi trường nuôi nhốt, nhằm tạo điều kiện cho việc phát triển các chương trình sinh sản bảo tồn.

BẢO VỆ SINH CẢNH

THÀNH LẬP ĐỘI CHUYÊN TRÁCH BẢO VỆ RỪNG ANTI-POACHING TẠI VƯỜN QUỐC GIA PÙ MÁT

Đội Chuyên trách Bảo vệ rừng - Antipoaching của chúng tôi được thành lập, với sự hợp tác cùng Vườn quốc gia Pù Mát, từ giữa năm 2018 với mục tiêu đảm bảo an toàn cho quần thể động vật được tái thả cũng như quần thể tự nhiên. Đội anti-poaching đầu tiên gồm 7 thành viên được lựa chọn từ hàng trăm đơn ứng tuyển, họ đã tham gia 5 tuần tập huấn chuyên sâu cũng như được truyền cảm hứng từ các đồng nghiệp và ý nghĩa các hoạt động bảo tồn của Trung tâm. Sau sự thành công của đội Chuyên trách Bảo vệ rừng đầu tiên, chúng tôi đã mở rộng và nâng số lượng thành viên lên 14 người vào tháng 3 năm 2019, hoạt động trong khu vực rộng gần 950km²

THEO DÕI TÁC ĐỘNG CỦA VIỆC TUẦN TRA BẰNG CHƯƠNG TRÌNH SMART

Nhóm Anti-poaching sử dụng chương trình Báo cáo và Giám sát không gian (SMART) trong quá trình tuần tra bảo vệ Vườn quốc gia Pù Mát. Nhóm đã đóng góp 80% nhân lực cho 59 cuộc tuần tra (trung bình 7 ngày/ cuộc tuần tra) với 3213,4km tuần tra đi bộ và 682.4 km tuần tra bằng xe máy tại Vườn quốc gia Pù Mát. Không quản ngại địa hình hiểm trở và biệt lập, nhóm đã tịch thu 4545 bẫy sần, 45 khẩu súng, 9 dụng cụ kích điện và tiêu hủy 441 lán trại trái phép từ tháng 6 năm 2018 cho tới tháng 6 năm 2019. Đồng thời tiến hành phát hiện 283 cá nhân đang hoạt động trong rừng, và 199 người trong số này bị bắt giữ và xử lý vi phạm hành chính, hình sự. Trong tháng 6 năm 2019, 5 thợ săn đã bị bắt và kết án tổng cộng 13 năm 6 tháng tù giam. Đây là lần đầu tiên các cá nhân săn bắt trái phép bị kết án kể từ năm 2005.

14 thành viên Anti-poaching	59 chuyến tuần tra	403 ngày tuần tra	3213.4km tuần tra bộ	682.35km tuần tra bằng xe	25263.1 số giờ tuần tra
283 người vi phạm bắt gặp trực tiếp	199 người bị xử lý	13.5 years tù cho thợ săn săn bắn trái phép	4545 bẫy được gỡ	441 lán trại bị tiêu hủy	45 súng bị tịch thu
18 động vật còn sống từ săn bắt	94 động vật chết vì săn bắn	23.5kg động vật không tính được bằng con	9 kích cá bị tịch thu	62 vụ khai thác gỗ mới	630kg lâm sản phụ phát hiện

Bảng tổng hợp các số liệu từ báo cáo SMART hàng tháng của Anti-poaching

TĂNG CƯỜNG HỢP TÁC LIÊN NGÀNH

Nhằm tăng cường hợp tác giữa các cơ quan chính quyền địa phương để nâng cao sự hiệu quả trong công tác phòng chống nạn săn bắt và buôn bán động vật hoang dã tại địa bàn, Trung tâm SVW và Vườn quốc gia Pù Mát đã tổ chức 3 hội thảo cho tổng số 206 cán bộ nhằm nâng cao nhận thức về động vật hoang dã và thảo luận về mối đe dọa và kế hoạch bảo tồn động vật hoang dã. Kết thúc hội nghị, Lãnh đạo huyện ủy đã phê duyệt văn bản chỉ đạo tăng cường đấu tranh chống buôn bán và săn bắt động vật hoang dã trên địa bàn huyện và gửi tới toàn bộ các thành viên tham gia cũng như các đơn vị liên quan.

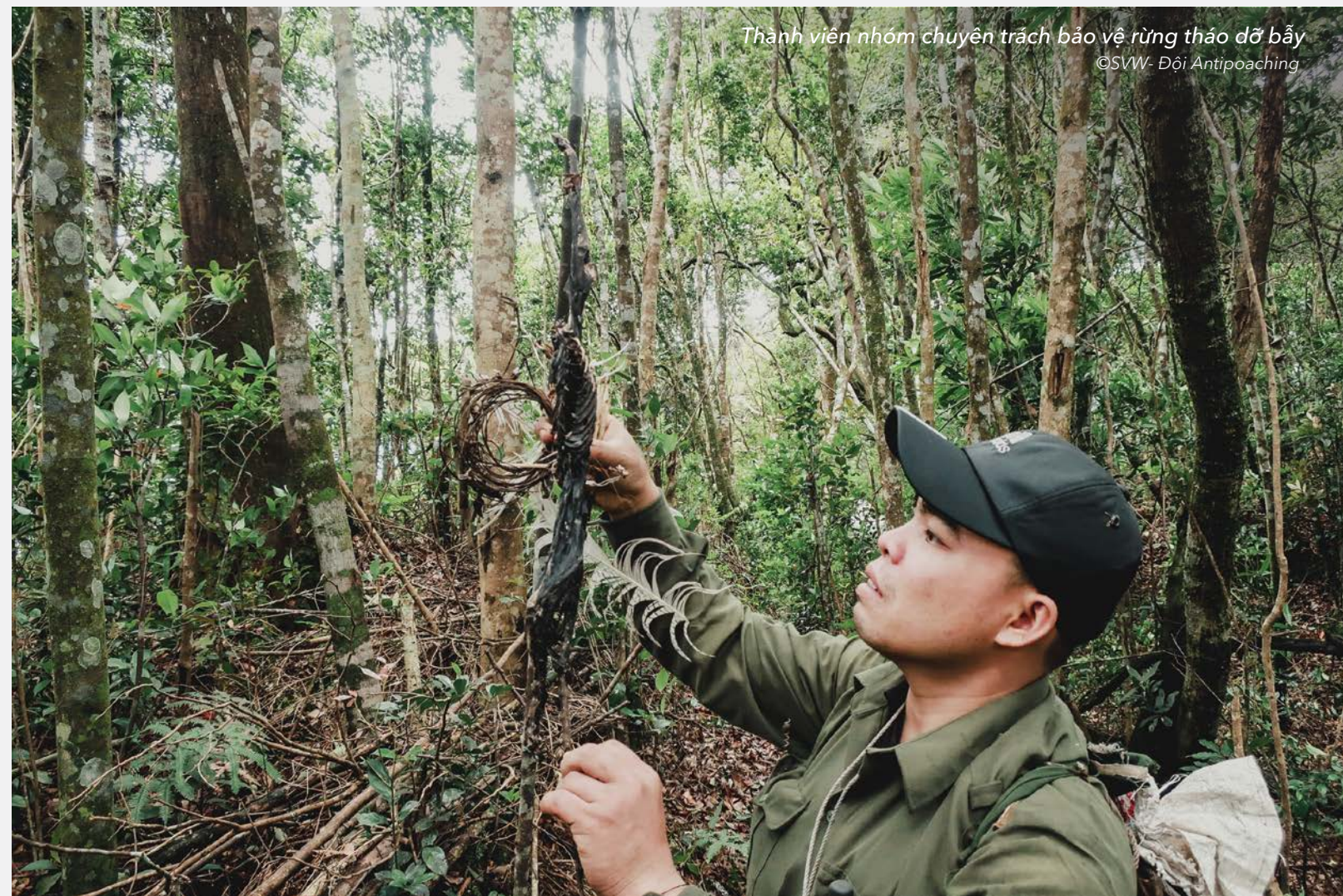

Giám đốc trung tâm trình bày "Vì sao chúng ta phải bảo vệ động vật hoang dã" tại một hội thảo với chính quyền quanh VQG Pù Mát
©SVW - Trần Phương Mai

BẢO VỆ KHU VỰC TÁI THẢ ĐỘNG VẬT

Công tác thực thi pháp luật đã có những bước tác động lớn tới hoạt động săn bắt tại Khe Choảng - khu vực chính của dự án. Chúng tôi đã ghi nhận được sự sụt giảm số lượng bẫy bắt và lán trại trái phép tại khu vực. Những quan sát khác ghi nhận hoạt động săn bắt trái phép tại khu vực này thấp hơn các khu vực khác ngoài Khe Choảng.

Trung tâm đã tiến hành các hoạt động tái thả tê tê, là loài bị thợ săn săn lùng nhiều nhất do có giá trị thương mại cao tại khu vực Khe Choảng từ năm 2016. Mặc dù đã cố gắng giữ bí mật như đi giữa đêm, nhưng cũng không tránh được sự chú ý của cộng đồng địa phương bởi chỉ có một con đường duy nhất tiếp cận khu vực tái thả. Tín hiệu đáng mừng là khi các hoạt động săn bắt trái phép được ghi nhận không tăng lên tại Khe Choảng kể từ năm 2016 - là bằng chứng cho thấy sự hiệu quả của công tác thực thi pháp luật tại đây. Đây là lần đầu tiên nhóm anti-poaching được thành lập ở Việt Nam và hoạt động hiệu quả.

Thành viên nhóm chuyên trách bảo vệ rừng tháo dỡ bẫy
©SVW - Đội Antipoaching

GIÁO DỤC & NÂNG CAO NHẬN THỨC

NÂNG CAO NHẬN THỨC CHO CỘNG ĐỒNG NHẪM GIẢM THIỂU HÀNH VI SĂN BẮT ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TRÁI PHÉP TẠI VƯỜN QUỐC GIA PÙ MÁT

Chúng tôi đã tiến hành thực hiện nghiên cứu xã hội nhằm tìm hiểu về thái độ, hành vi và nhận thức về bảo tồn động vật hoang dã của cộng đồng sống ở vùng lõi và vùng đệm quanh Vườn quốc gia Pù Mát. Nghiên cứu này đã phỏng vấn 315 người có tầm ảnh hưởng trong thôn bản và 1403 hộ gia đình khác. Kết quả nghiên cứu đã chỉ ra nhiều điểm nóng về săn bắt động vật hoang dã tại địa bàn, cũng như đề xuất các giải pháp để giảm thiểu tình trạng này.

Sau khi thực hiện nghiên cứu xã hội, Trung tâm SVW phối hợp cùng VQG Pù Mát tổ chức 9 hội thảo tại các điểm nóng về săn bắt động vật hoang dã xung quanh Vườn. Tổng số 1119 người gồm chủ yếu là người dân, ban quản lý thôn bản, người có uy tín trong cộng đồng và cán bộ chính quyền đã tham dự hội thảo nhằm tuyên truyền và thay đổi hành vi săn bắt động vật hoang dã trái phép. Hội thảo cũng là dịp để người tham gia thảo luận về việc làm thế nào để tăng cường thực thi pháp luật và đề xuất các giải pháp phát triển kinh tế thay thế.

Các hội thảo này đã tạo ra sự thay đổi lớn trong cộng đồng vùng đệm và lõi. Theo thống kê tại 27 thôn bản gần rừng của VQG Pù Mát thì một phần ba số người trong độ tuổi lao động đến từ thôn, bản nơi từng tổ chức hội thảo đã rời khỏi địa bàn để tìm việc làm từ khoảng sau Tết Âm lịch đầu năm 2019. Số lượng lao động di cư này cao hơn rất nhiều so với các năm trước đó, và theo nhiều người dân thì có thể là một phần là kết quả của hoạt động tăng cường thực thi Pháp luật và các hội thảo giáo dục tuyên truyền trên.

Nhóm chuyên trách bảo vệ rừng trình bày tại một hội thảo cho cộng đồng vùng đệm VQG Pù Mát
©SVW - Trần Phương Mai

Nhóm giáo dục thảo luận với cộng đồng địa phương về sinh kế
©SVW - Trần Phương Mai

KHẢO SÁT VỀ NẠN BUÔN BÁN TÊ TÊ TẠI VIỆT NAM

Nhu cầu sử dụng ĐVHD là mối đe dọa lớn nhất đối với sự sống còn của ĐVHD tại Việt Nam. Khảo sát xã hội về sự tiêu thụ và buôn bán Tê tê ở Việt Nam đã được thực hiện với hơn 11,500 người được khảo sát từ 15 tỉnh, thành phố. Kết quả khảo sát đã giúp xác định các giải pháp tiềm năng nhằm giảm nhu cầu sử dụng Tê tê ở Việt Nam. Cùng thời gian đó, chúng tôi thu thập thông tin về buôn bán trái phép, khảo sát các nhà hàng buôn bán ĐVHD và cửa hàng thuốc đông y tại 6 thành phố. Kết quả nghiên cứu cho thấy hơn 50% người được phỏng vấn không biết Tê tê là gì, khoảng 49% không rõ giá trị chữa bệnh của vảy Tê tê. Rất khó để xác định được nhóm sử dụng sản phẩm từ tê tê, nhưng nghiên cứu cũng chỉ rõ thực tế nhu cầu này trong người dân là rất lớn, nhưng do sự đắt đỏ của tê tê mà nhiều người chưa có cơ hội sử dụng.

XÂY DỰNG TRUNG TÂM GIÁO DỤC BẢO TỒN THÚ ĂN THỊT VÀ TÊ TÊ ĐẦU TIÊN CỦA VIỆT NAM

Chúng tôi đã xây dựng một trung tâm giáo dục hiện đại nhằm nâng cao nhận thức của cộng đồng địa phương, khách du lịch và học sinh về các mối đe dọa mà Thú ăn thịt và Tê tê đang phải đối mặt ở Việt Nam. Sau hơn ba năm hoạt động, cán bộ giáo dục của Trung tâm đã trực tiếp hướng dẫn hơn 2500 lượt khách đến tham quan trung tâm. Trong đó bao gồm các lãnh đạo, cán bộ chính phủ Việt Nam, các tổ chức xã hội, sinh viên, học sinh và khách du lịch. Bên cạnh đó, trung bình mỗi năm hàng nghìn du khách đã đến thăm trung tâm dưới sự hướng dẫn của hướng dẫn viên du lịch Vườn quốc gia Cúc Phương.

Học sinh tìm hiểu về thiên nhiên trong chương trình giáo dục Tuổi thơ Xanh
©SVW - Vũ Thị Thúy Phương

NÂNG CAO NHẬN THỨC VÀ TÌNH YÊU THIÊN NHIÊN CHO TRẺ EM VÙNG ĐỆM VQG CÚC PHƯƠNG

Hơn 8156 trẻ em sống quanh vùng đệm VQG Cúc Phương đã được tham gia các chương trình giáo dục bảo tồn trọng điểm do chúng tôi tổ chức. Mục tiêu của chương trình là nuôi dưỡng tình yêu thiên nhiên và động vật hoang dã trong trẻ, thông qua các trò chơi tương tác và hoạt động thiên nhiên. Thông qua những trải nghiệm tại rừng Cúc Phương và Trung tâm Giáo dục Bảo tồn Thú ăn thịt và Tê tê, tỉ lệ học sinh có thể nhận biết được tê tê và các loài thú ăn thịt lần lượt là 80% và 50%. Đặc biệt hơn, 90% học sinh cho biết không sử dụng bất kỳ sản phẩm gì từ động vật hoang dã.

TẬP HUẤN VÀ TRUYỀN CẢM HỨNG CHO THẾ HỆ TƯƠNG LAI

Trung tâm SVW đã tổ chức hơn 10 khóa tập huấn nhằm cải thiện kỹ năng nhận dạng thú ăn thịt và Tê tê, hướng dẫn trình tự xử lý động vật hoang dã sau tịch thu, và thúc đẩy tinh thần trách nhiệm trong công tác bảo tồn. Gần 2500 lãnh đạo và cán bộ thuộc các cơ quan thực thi pháp luật, kiểm lâm, cảnh sát môi trường, bộ đội biên phòng, hải quan cửa khẩu đã tham gia chương trình của chúng tôi.

Trung tâm SVW đã truyền cảm hứng cho hơn 12,000 sinh viên, giáo viên, cộng đồng địa phương, doanh nghiệp và các tổ chức phi lợi nhuận về tầm quan trọng của bảo tồn. Hơn 26,000 người yêu thiên nhiên tại Việt Nam và trên thế giới đã tiếp cận những hoạt động giáo dục và nâng cao nhận thức, cũng như ủng hộ và đồng hành cùng chúng tôi trong sự nghiệp bảo tồn thiên nhiên.

Ngoài ra, chúng tôi cũng làm việc với các cơ quan thông tấn báo chí trong và ngoài nước như BBC, National Geographic, Animal Planet, The Telegraph, ABC Australia, 360o, VNExpress, Dantri, VTV, HTV... và tham gia mạng lưới bảo tồn trên toàn thế giới để lan tỏa sứ mệnh, chứng minh thành tựu đạt được nhờ những nỗ lực bền bỉ của tập thể nhân viên và tạo dựng niềm tin về một tương lai tốt đẹp cho bảo tồn thiên nhiên Việt Nam.

NGHIÊN CỨU BẢO TỒN LOÀI

Gắn bẫy ảnh
©SVW - Lê Văn Dũng

XÁC NHẬN TÌNH TRẠNG BẢO TỒN CỦA CÁC LOÀI ĐỘNG VẬT CÓ VÚ TẠI KHU VỰC TÁI THẢ CỦA SVW

Năm 2018, Trung tâm SVW đã hợp tác với IZW-Leibniz và Vườn quốc gia Pù Mát thực hiện khảo sát bằng hệ thống bẫy ảnh đầu tiên tại khu vực Khe Choảng thuộc Vườn quốc gia Pù Mát. Hình ảnh ghi nhận được từ bẫy ảnh đã cho thấy hiện trạng của các loài thú có vú và các loài chim sống dưới đất trong khu vực, cung cấp cơ sở để đánh giá các tác động đến từ các hoạt động bảo tồn của chúng tôi. 17% bẫy ảnh ghi nhận được sự xuất hiện của tê tê, một con số chưa từng thấy tại các khu vực tương tự trong khu vực Đông Nam Á. Mặc dù chúng tôi không thể chắc chắn về số lượng cá thể tê tê đã tái thả, ghi nhận này cũng rất đáng khích lệ và cho chúng tôi hy vọng có thể phục hồi quần thể tê tê tại khu vực này.

Bẫy ảnh được thiết lập năm 2019 đã cho thấy ghi nhận đầu tiên về loài Cầy vằn tại Khe Choảng, đặt ra hy vọng cho mục tiêu tái phục hồi loài này trong tự nhiên.

THEO DÕI LOÀI TÊ TÊ JAVA TÁI THẢ TRONG VÒNG TÁM THÁNG

Nhóm nghiên cứu đã theo dõi các cá thể tê tê tái thả tại Vườn quốc gia Cát Tiên và Vườn quốc gia Pù Mát trong suốt năm 2018 và 2019. Tê tê Java là loài rất khó theo dõi vì chúng thường hoạt động về đêm, sinh sống cả trên mặt đất và trên cây. Số liệu chúng tôi có được đã cho thấy các động vật được tái thả thường di chuyển rất xa khu vực tái thả, đôi khi vượt quá 5 km! Năm 2019, chúng tôi đã sử dụng kết hợp thiết bị đo từ xa VHF và bẫy ảnh để theo dõi tê tê Java tại Vườn quốc gia Cát Tiên trong 8 tháng. Theo chúng tôi được biết đây là khoảng thời gian theo dõi loài tê tê này dài nhất từ trước đến nay. Dữ liệu thu được đã cho chúng tôi những hiểu biết vô giá về sự di chuyển, khu vực hoạt động và tỷ lệ sống sót của những cá thể tê tê được tái thả tại những khu vực này.

Bẫy ảnh của một cá thể Tê tê Java
©SVW, Leibniz-IZW, Pu Mat National Park

THIẾT LẬP HIỆN TRẠNG BẢO TỒN LOÀI TÊ TÊ VÀNG TẠI NHIỀU KHU VỰC CỦA VIỆT NAM

Vào tháng 9, 2016, chúng tôi đã tiến hành các cuộc phỏng vấn về hiện trạng của loài Tê tê Vàng tại 10 khu bảo tồn của Việt Nam, bao gồm cả Vườn quốc gia Pù Mát - khu vực nghiên cứu chính của chúng tôi. Các cuộc phỏng vấn đã khẳng định loài động vật này rất hiếm được phát hiện tại các khu vực mà chúng đã từng hoạt động trước đây. Dựa trên những thông tin thu được, các cuộc khảo sát sau đó đã sử dụng chó nghiệp vụ được huấn luyện để tìm kiếm các mẫu phân của tê tê. Số lượng rất ít mẫu phân được tìm thấy từ những cuộc khảo sát này đã xác nhận sự khan hiếm của loài Tê tê Vàng. Kết quả của khảo sát cũng cho thấy cần phải thực hiện các nghiên cứu sâu hơn về loài này tại Việt Nam. Nếu sự biến mất của loài Tê tê Vàng tại nơi chúng từng sinh sống tiếp tục được ghi nhận thì chương trình bảo tồn nhân giống trong điều kiện nuôi nhốt sẽ là lựa chọn duy nhất để loài tê tê này tránh khỏi nguy cơ tuyệt chủng tại Việt Nam. Tuy nhiên, nhóm nghiên cứu sử dụng chó nghiệp vụ cũng đã phát hiện một cá thể tê tê Java tại Vườn quốc gia Cát Tiên, cung cấp thêm bằng chứng cho thấy quần thể tê tê tại khu vực này phát triển tốt hơn so với các khu vực khác trên cả nước.

Theo dõi Tê tê sau tái thả sử dụng thiết bị vô tuyến
©SVW - Nguyễn Văn Thái

KẾ HOẠCH BẢO TỒN LOÀI

XÂY DỰNG CHIẾN LƯỢC BẢO TỒN LOÀI CÀY VẪN TOÀN CẦU ĐẦU TIÊN TRÊN THẾ GIỚI

Năm 2019, Trung tâm SVW đã cùng với nhóm chuyên gia về thú ăn thịt nhỏ và nhóm chuyên gia kế hoạch bảo tồn của IUCN SSC tổ chức hội thảo Kế hoạch Bảo tồn loài Cầy vằn tại Hà Nội. Hội thảo có hơn 50 đại biểu tham dự, là các đại diện của chính phủ Việt Nam, Văn phòng chủ tịch IUCN SSC, các tổ chức xã hội dân sự tại địa phương và quốc tế, các vườn thú trong khu vực và châu Âu. Bốn ngày của hội thảo đã đưa ra các đánh giá về các mối đe dọa đối với loài cầy vằn và các hành động bảo tồn nội vi và ngoại vi cần thiết để ngăn chặn sự tuyệt chủng của chúng.

Chúng tôi tin rằng chiến dịch bảo tồn 10 năm có thể khuyến khích các hành động hỗ trợ và bảo tồn loài đặc hữu của bán đảo Đông Dương đang bị đe dọa này.

Hội thảo về kế hoạch bảo tồn Cầy Vằn tháng 4/2019
©SVW - Trần Phương Mai

Hội thảo kế hoạch hành động khẩn cấp bảo tồn Tê tê tháng 9/2018
©SVW - Trần Phương Mai

XÂY DỰNG KẾ HOẠCH HÀNH ĐỘNG QUỐC GIA VỀ BẢO TỒN LOÀI TÊ TÊ Ở VIỆT NAM

Để hỗ trợ thúc đẩy tiến trình phát triển Kế hoạch hành động quốc gia về bảo tồn tê tê, SVW và Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã thực hiện khảo sát 195 tổ chức bao gồm các Khu bảo tồn, Cảnh sát môi trường địa phương, Hải quan, Trung tâm cứu hộ và các cơ quan chức năng bảo vệ rừng. Chỉ có 11 trong số 50 khu bảo tồn báo cáo ghi nhận sự có mặt của tê tê trong khu vực quản lý của họ từ sau năm 2015. Theo ý kiến của 195 tổ chức này, thì Quảng Ninh, Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh được liệt vào danh sách các điểm nóng về tiêu thụ tê tê.

SVW, hợp tác cùng Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, và tổ chức Nhân đạo Quốc tế (Humane Society International) đã tổ chức Hội thảo để thảo luận tầm quan trọng của Kế hoạch hành động quốc gia về Bảo tồn tê tê, các vấn đề về thực thi pháp luật, cứu hộ, phục hồi bản năng tự nhiên, chương trình sinh sản bảo tồn, giảm nhu cầu sử dụng tê tê. Kết luận trọng tâm của hội thảo này là bảo đảm xây dựng và duy trì các trung tâm cứu hộ tê tê thích hợp ở cả 3 khu vực Miền Bắc, Miền Trung, Miền Nam của Việt nam; ưu tiên thành lập Chương trình sinh sản bảo tồn tê tê Vàng, để ngăn chặn sự tuyệt chủng của loài này. Bản thảo đầu tiên cho Kế hoạch hành động quốc gia về Bảo tồn tê tê đã hoàn thành, và đang được xem xét chỉnh sửa trước khi được gửi cho Thủ tướng Chính phủ phê duyệt.

Thanh Hóa có số lượng tê tê được tịch thu từ hoạt động buôn bán trái phép cao hơn nhiều so với bất cứ thành phố và tỉnh thành khác trong cả nước. Hơn 90% trong số các tổ chức này đồng ý rằng cần nhắm mục tiêu vào các nhà hàng và các hiệu thuốc đông y. 73% (52/71) các tổ chức cho rằng nhân nuôi sinh sản tê tê với mục đích thương mại không phải là sự lựa chọn tốt, vì hoạt động rửa tiền từ mô hình kinh doanh này có thể xảy ra, tỉ lệ sống sót trong nuôi nhốt thấp, và nguy cơ làm tăng nhu cầu sử dụng.

VẬN ĐỘNG CHÍNH SÁCH

Chúng tôi đã đạt được những thành công trong chương trình vận động chính sách nhằm tăng mức độ bảo vệ của pháp luật đối với các loài động vật hoang dã tại Việt Nam. SVW đã tham gia hơn 20 hội thảo kỹ thuật và hội thảo quốc gia để tham vấn các điều luật và nghị định của chính phủ về động vật hoang dã. Trung tâm SVW tiến hành xây dựng hồ sơ về các loài thú ăn thịt nhỏ và tê tê tại Việt Nam cũng như đóng góp những cập nhật mới nhất về hiện trạng bảo tồn tê tê quốc tế. Trung tâm đã tổ chức và tham gia các chiến dịch kêu gọi tăng mức án phạt cho các vi phạm về săn bắn và buôn lậu trái phép động vật hoang dã cũng như tham dự những cuộc họp và hội thảo về bảo tồn động vật hoang dã của chính phủ.

Hợp tác với kiểm lâm trong quá trình cứu hộ Tê tê tại Thanh Hoá năm 2018
©SVW - Vũ Thị Thủy Phương

Một số điểm sáng quan trọng trong thành công của Trung tâm SVW:

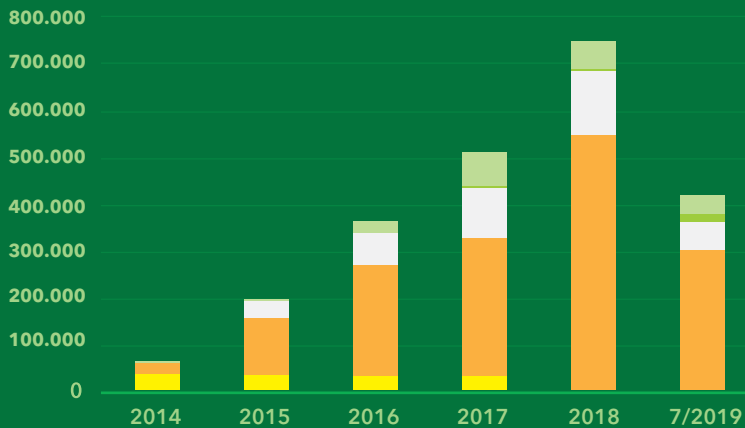
- Đóng góp cho quá trình vận động để đưa 8 loài tê tê từ Phụ lục II lên Phụ lục I Công ước Quốc tế buôn bán các loài động, thực vật hoang dã nguy cấp (CITES).
- Góp phần đưa loài Cầy vằn, Cầy gấm và Cầy giông đốm lớn lần đầu tiên vào danh sách các loài nguy cấp, quý, hiếm được ưu tiên bảo vệ trong Nghị định 64/2019/NĐ-CP được điều chỉnh danh sách loài trong Nghị định 160/2013/NĐ-CP. Nhờ đó, những loài cầy này đã nhận được sự chú ý của các cơ quan thực thi pháp luật và những hành vi vi phạm liên quan đến chúng có thể bị truy tố trước pháp luật.
- Tổ chức chiến dịch kêu gọi chính phủ Việt Nam đưa ra các mức phạt hành chính cho các hành vi mang bẫy và dùng chó săn trong các khu vực cấm săn bắn và lập lán trại trái phép trong các khu bảo tồn được quy định trong Nghị định 35/2019/NĐ-CP.
- Tổ chức các chiến dịch kêu gọi sự thay đổi trong các quy định nhằm nhanh chóng đưa ra các quyết định xử lý vật chứng là tang vật hình sự và hành chính, đảm bảo công tác cứu hộ và tái thả các cá thể động vật được diễn ra nhanh chóng và hiệu quả. Quy trình này sau đó đã được thay đổi trong Bộ luật Tố tụng Hình sự 101/2015/QH13, Nghị định 06/2019/NĐ-CP và hiện tại, chúng tôi đang hỗ trợ quá trình xây dựng Thông tư thay thế cho Thông tư 90/2018/TT-BNN.
- Năm 2014, đã tham vấn thành công để loại bỏ vảy tê tê khỏi danh sách các loại thuốc được chi trả bởi bảo hiểm y tế.

TÀI CHÍNH

Là một tổ chức hoạt động vì mục đích phi lợi nhuận, Trung tâm SVW hoạt động dựa trên các nguồn lực tài trợ đa dạng khác nhau. Xin chân thành cảm ơn tất cả những cá nhân và tổ chức đã giúp đỡ để hoàn thành sứ mệnh của chúng tôi. Chúng tôi sẽ không đạt được những thành công như trên nếu không có sự giúp đỡ từ các nhà tài trợ.

TIẾP NHẬN TÀI TRỢ

Trung tâm SVW đã nhận về tổng số 2,3 triệu đô la Mỹ (53 tỷ đồng) trong khoảng thời gian 5 năm kể từ tháng 7 năm 2014 đến tháng 7 năm 2019. Các báo cáo tài chính đều được kiểm toán hàng năm.

Quĩ dài hạn	\$0,13 triệu đô	5,65%
Đề xuất dự án	\$1,53 triệu đô	66,52%
Doanh thu không ràng buộc	\$0,41 triệu đô	17,83%
Doanh thu lãi ngân hàng	\$0,03 triệu đô	1,30%
Doanh thu khác	\$0,20 triệu đô	8,70%

CHI PHÍ

Tổng chi phí hoạt động của trung tâm đạt 1,62 triệu đô la Mỹ từ tháng 7 năm 2014 đến tháng 7 năm 2019, trong đó 86,67% được chi trực tiếp cho các chương trình bảo tồn, 7,66% được chi cho quản lý và vận hành các hoạt động của trung tâm và 5,67% được sử dụng cho việc gây quỹ.

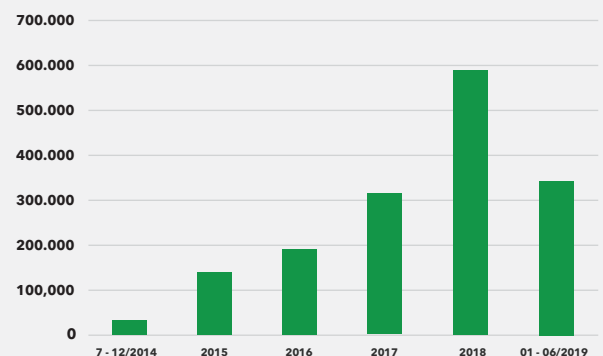
Đáng kể nhất là chi phí cho các chương trình cứu hộ, phục hồi và nuôi nhốt, chiếm 41,88% tổng chi phí. Đặc biệt kinh phí để xây dựng 71 chuồng trại động vật mới và 2 khu bệnh viện thú y cho các hoạt động cứu hộ tại Cúc Phương và Pù Mát.

Ngân sách sử dụng cho hoạt động bảo vệ sinh cảnh chiếm 7,38% do đội bảo vệ rừng chuyên trách mới được thành lập vào tháng 5 năm 2018.

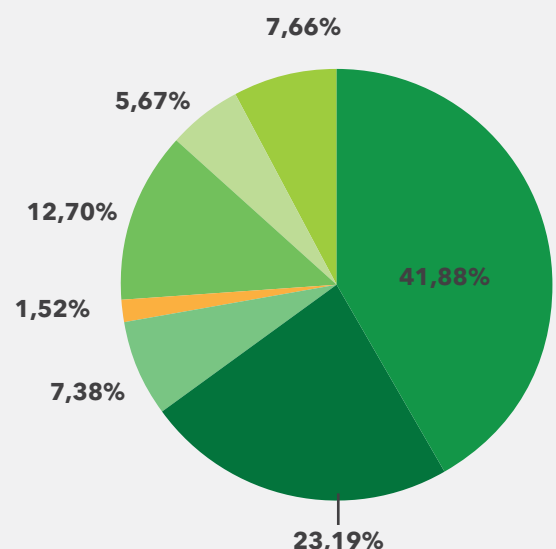
Trong 5,67% chi phí chi cho hoạt động gây quỹ thì các chi phí cho chương trình Tình nguyện viên trả phí chiếm tới 44% số tiền (bao gồm thức ăn, phòng ở, quà tặng, di chuyển cho tình nguyện viên), sản xuất hàng hóa cho việc xây dựng thương hiệu chiếm 24% và 32% cho các hoạt động gây quỹ khác.

7,66% chi phí được sử dụng cho việc thuê và vận hành hoạt động tại các vườn quốc gia Cúc Phương và Pù Mát, bao gồm chi phí lương cho cán bộ nhân sự, hành chính, tài chính, giám đốc, chi phí đi lại, liên lạc và nâng cao năng lực nhân viên.

Bảo tồn ngoại vi	\$0,68 triệu đô	41,88%
Giáo dục và nâng cao nhận thức	\$0,38 triệu đô	23,19%
Bảo vệ môi trường sống	\$0,12 triệu đô	7,38%
Vận động chính sách	\$0,02 triệu đô	1,52%
Nghiên cứu bảo tồn	\$0,21 triệu đô	12,70%
Gây quỹ	\$0,09 triệu đô	5,67%
Quản lý hoạt động	\$0,12 triệu đô	7,66%

Chi phí từ tháng 7/2014 - 7/2019

TRI ÂN

Chúng tôi xin trân trọng cảm ơn và ghi nhận sâu sắc sự đóng góp của các nhà tài trợ và đối tác cũng như tất cả mọi người đã giúp chúng tôi đạt được những thành tựu từ năm 2014. Nếu không có sự hỗ trợ quý báu này chúng tôi không thể đạt được những thành công như ngày hôm nay!

Chúng tôi cũng muốn gửi lời cảm ơn chân thành nhất đến hàng ngàn các nhà tài trợ, đối tác cá nhân và tổ chức, tình nguyện viên mà chúng tôi không thể nêu hết tên trong danh sách này.